

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

55. SZÁM

2025 JÚLIUS-SZEPTEMBER

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK: negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor

A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba

Lakó Antal

Vajó Sándor

Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

ADÓSZÁMUNK: 18044861-1-15

Tisztelt Madárbarát

A magyar Az őszi hónapok eljövetelével kezdetét veszi a kiállítás szezon is. Mind a keleti, mind a nyugati országrészben jónéhány díszmadárkiállítás nyitja meg kapuit, ahol a tenyésztők a látogatók és a bírák előtt is bemutatják ez évi tenyészeredményeiket. A madarak felkészítését, ezzel járó zavarásukat, utaztatásukat - érthető módon - csak kevés tenyésztő vállalja. Ugyanakkor ezeken a kiállításokon kaphat a madarász fontos szakmai visszajelzést arról, jó úton jár-e vajon tenyészállományának kialakításában. Öröndetes, hogy némiképp növekedésnek indult a kiállítások iránt érdeklődő madarászok száma napjainkban.

Az idei díszmadárkiállítások közül ismét a Pannónia Díszmadár Fesztivál ad helyet a Siroki-díj ez évi ünnepélyes díjátadójának. A helyszín: Budapest, Lurdy Konferencia és Rendezvényközpont, az időpont pedig: október 26.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk erre az eseményre, melyen ismét egy köztisztelőben álló, elismert szakember, tenyésztő veheti át a vándorserleget több évtizedes tenyésztői pályafutásának elismeréseként.

A rövidülő nappalok, a hamarabb beálló sötétség a kinti munkákat is lerövidíti, így talán több idő marad a szakmai anyagok olvasására.

Alapítványunk ez évi harmadik számában ismét három olyan cikket ajánlunk figyelmébe a kedves Olvasónak – még ha az egyik több évtizede is íródott – melyek még nem jelentek meg soha nyomtatásban: Siroki Zoltán egy kéziratát a Napóleon szövőről, Szőke Attila beszámolóját a sárganyakú törpearáról, valamint a gőzhajó réce első hazai tenyésztésének leírását Sári Máté tollából.

Köszönjük az írásokat, és továbbra is várjuk azokat.

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL 55. RÉSZ

A Napóleon szövőmadár (*Euplectes afra*)

Afrika, Madagaszkár és India trópusi tájai hazája egy nagyon érdekes és színpompás madárcsaládnak, a szövőmadaraknak. A szövők mindig zárt, sokszor művészi fészket szőnek, nagyrészüket még a költési időszakban is társasan él. Egy-egy fán néha 100-nál is több fészke van egymás közelében.

A szövőmadaraknak majdnem 200 faja ismeretes, legnagyobb részük Afrikában honos. Ezekből kb. 13 faj szerezhető be könnyen a nyugati madárpiacokon.

A leggyakoribb és a legszebbek egyike a Napóleon szövőmadár. Erről a szövőfajról szeretnék röviden megemlíteni. Hazája Nyugat-Afrika, ahol előszeretettel tartózkodik a vízmenti sűrűségben.

Napóleon szövő (Fotó: Ton Haver)

Történt, hogy egyik szegedi kiállításunkon 3 hím és két tojó Napóleon került hozzám. valamennyit egy 2x2x2 m méretű kerti volierben helyeztem el díszpintyek társaságában. A Napóleon hím élénk sárga és bársonyfekete színű, a tojó és a hím a költési időszakon kívül verébszínű. Az én madaraim beszerzésükkor nyugalmi tollazatban voltak, és nagyon csendesen viselkedtek. A kiszíneződéssel párhuzamosan megszűnt az addigi békés magatartás. A hímek rendkívül izgatottak voltak, és folyamatosan veszekedtek egymással, a díszpintyekkel nem törődtek. Az egyik hím Napóleont a másik kettő csúnyán meg is tépte. Ezért a két erősebbet kifogtam és elkülönítettem. A volierben maradt hím tollazata hamarosan rendbe jött, és elkezdett szorgalmasan fészket szőni.

A Napóleon szövőt nehéz költésre bírni, mert a hímek egyik fészket a másik után építik, de egyiket sem fejezik be. Az én madaram kivétel volt, fészket befejezte és abba az egyik tojó 3 tojást rakott. Öklömnyi fészket 1,5 m magasságban egy cirokbugába szőtte. A külföldi irodalom szerint a szövőmadarak többnejűségben élnek, az én hímem csak az egyik tojónak udvarolt, a másakra ügyet sem vetett. A tojó buzgón ült, ha bementem a volierbe, nem zavartatta magát, pedig fél méterre álltam tőle. Csak a tojó ül, a hím őrzi a fészket.

A tojások színe fehér alapon apró, egyenletesen és gyéren elosztott fekete foltokkal. 12 napi kotlás után kikelt mind a 3 fióka. A szövőmadarak alaptakarmányát lisztes magvak képezik (köles, muhar, csumiz, fénymag), de fontos szerepet játszanak a rovarok és a gyümölcsök is.

Fiókáikat szinte kizárólag rovarokkal nevelik fel. Nálam sáska és lisztukac képezte a nevelőtakarmányt. A fiókák hihetetlenül gyorsan fejlődtek és 12 napos korukban kirepültek. 5 hetes korban már önállóak voltak. Kezdetben csak a tojó etetett, később a hím is részt vett fiai nevelésében. A fiatal hímek kiszíneződése egy éves koruk elteltével vette kezdetét. Kiszínezett szövőmadarak, bármely fajhoz is tartozzanak, pompás látványt nyújtanak. A hímeknek egymással folytatott csatározása és a fészkeképítés olyan megkapó élmény, amit nem lehet elfelejteni.

A szövőmadarak a legszínompásabb és legérdekesebb egzotikus madarak közé tartoznak. Ennek ellenére a szaklapokban alig jelenik meg róluk közlemény. Gouldokról és Plattschweifsittich (laposfarkú papagájok-rozellafélék, a szerk.) fajokról annál többet olvashatunk, pedig ezek tenyésztése nem is olyan nehéz dolog.

Kézirat
(folytatjuk)

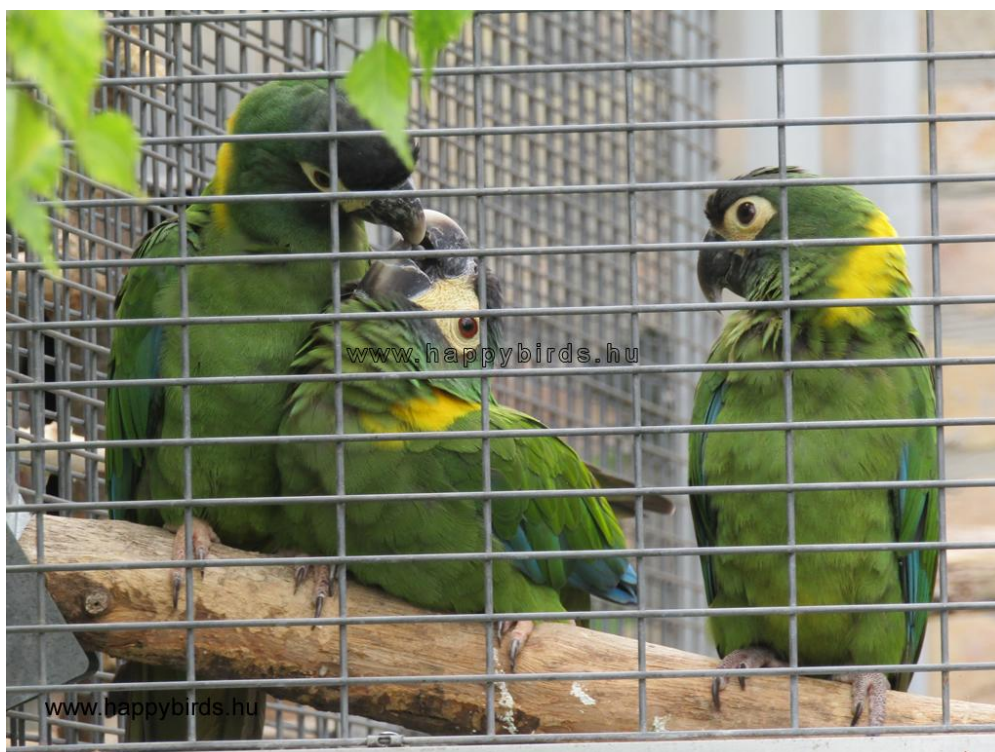
TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA FAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

80. RÉSZ

Sárganyakú törpeara (*Primolius auricollis*) tartása, tenyésztése

A második, *Primolius* nembe tartozó faj, amelyet sikerült beszereznem, a *Primolius auricollis* volt. Fiatal szülők által nevelt madarakat vásároltam, amelyek az évek alatt szépen összeszoktak. Viselkedésmintáik szinte teljesen megegyeztek a *Primolius maracana* esetében tapasztaltakkal. Nem mondanám stresszes madárnak, viszont éberebb, hamarabb jelez a veszélyre, mint a mellette lévő többi ara. A madárházban csak arapapagájok vannak, ezért a viselkedésük, igényeik és szokásaik is hasonlóak. Például előfordul, hogy az összes pár együtt megy le a földre keresgélgni.

A madárházban a röpdék között zárt falak vannak, így egymást nem látják, csak hallják. A kinti röpdérésznél pedig az első egy méter zárt, a további részeken dupla rácsozás védi egymástól a költőpárokat. Minden röpdébe ültettem fákat és bambuszt. Így természetközelibb a helyük, és a madarak mindig találnak maguknak kellő elfoglaltságot. Télen a fűtést 5 Celsius-fokra állítom. Ha van egy melegebb nap, a madarakat kiengedjük a kinti részre. Automatizált világítással a nappali fényességet két órával meghosszabbítjuk.

A tenyésztési időszak áprilisban kezdődik az aráknál. Ekkor a magkeveréket és a lágyeleséget 50–50% arányban kapják. Második évtől a törpearáknak felrakom az odút, amely 30×30 cm alapterületű és 50 cm magas, az aljába 5 cm vastagon forgácsot helyezek. Minden nap benne alszanak, ezért egész évben fent hagyom. Az odúba szerelt kamerának köszönhetően költésüket végig tudtuk követni. Az arákra jellemző módon a pár mindig együtt van. Mozgásuk és tollázkodásuk szinte egymás tükörképe.

A költési időszak elején aktívabb lett a hím. Az odút is gyakrabban felkeresték napközben. Párást a késő délutáni órákban figyeltünk meg a sárganyakú aráknál. A kameráknak köszönhetően azt is láttuk, hogy a tojás lerakása előtti időszakban a tojó közel két héten át hosszasan az odúban tartózkodott napközben is. Az odúba a hím rendszeresen bejárt, folytatta az udvarlást: kopogtatott az odú falán, rendezgette a forgácsot, alkalmanként megetette a tojót. A tojásrakás előtti napokban a tojó szinte már alig jött ki az odúból.

A kotlás az első tojás után megkezdődött, amit három másik követett. A költés zavartalan volt, a hím rendszerint hordta az élelmet a tojónak. A tojó naponta általában egyszer jött ki késő délután néhány percre. Napnyugta előtt a hím bemászott az odúba, a bejáratnál várta meg a naplementét, majd ezt követően hajnalig a tojó mellett maradt. Éjszaka a madárházban halvány világítás működik. Az első fióka kikelése után a hím aktívabban etette a tojót, innentől kezdve a tojó is gyakrabban elhagyta az odút élelemért, igaz, csak néhány percre.

A második fióka kikelése után vettem észre, hogy az egyik tojáshéj ráfordult egy másik tojás végére. Szinte azonnal el tudtam távolítani a tojáshéjakat a fészekből, ezután kikelt a harmadik fióka is. Ezért is hasznos a kamerarendszer, mivel zavarás nélkül lehet követni a költést, mégis minden nyomon követhető. Végül a négy tojásból három fióka kelt ki. Az utolsónak kelt fióka két nap múlva elpusztult: üres volt a begye, valószínűleg a tojó még tapasztalatlan volt. A negyedik tojás üres volt.

Ezután a fiókanevelés problémamentesen zajlott. Két-három hét után a tojó már több időt töltött az odún kívül. A gyűrűzéshez 9,5 mm-es belső átmérőjű gyűrűt használtam, és egyúttal DNS-ivarvizsgálathoz szükséges vérmintát is vettünk.

A vöröshátú törpeara apróra rágott fadarabokat hordott be az odúba, ez a sárganyakú törpearára kevésbé volt jellemző. A forgácsot a költés végére teljesen szétrágták, azonban takarítani nem volt szükséges, mivel az alom mindig száraz maradt.

A fiókák 12 hét után hagyták el a fészket először. Az első napokban csak néhány órára, majd ezt követően már egész napra kijöttek, és csak éjszakára mentek vissza. Mindkét szülő gondosan etette a fiókákat, akik az önállósodás után is még kértek élelmet. A fiókákat nevelő párokat mindig a lehető legváltozatosabb táplálékkal kínálom, hogy a fiatalok minél többféle táplálékkal ismerkedjenek meg. Így elkerülhető az egyoldalú táplálkozás, és a papagájok sem lesznek válogatósak. A külső röpdében gyakran adok zöldeket és fűféléket a madaraknak. Egyik alkalommal a fiatal sárganyakú arák olyan nyugodtan ültek ott, mintha kézzel neveltek lettek volna. Ezért fontos, hogy a madarak minél fiatalabb korban találkozzanak minél több ingerrel. A szülők is a költés végére sokkal nyugodtabbak lettek.

Összességében a tapasztalatok azt mutatják, hogy a sárganyakú törpeara a megfelelő tartási körülmények mellett hazai viszonyok között is eredményesen tenyészthető. Megfelelő odafigyeléssel stabil tenyészpárok alakíthatók ki, amelyek hosszú távon értékes részét képezhetik egy állománynak.

Szőke Attila
www.happybirds.hu

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA FAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL

81. RÉSZ

Az óriás vagy magellán gőzhajóréce (*Tachyeres pteneres*) első hazai tenyésztése

E Dél-Amerikában őshonos, alapvetően röpképtelen récefaj Argentínában és Chilében honos. A négy gőzhajó réce faj közül a legnagyobb. Nagy testű vízimadár, 4–7 kg-ot nyom (a gácsérok nehezebbek). Az összes vadon élő récefajnál nehezebb, olyannyira, hogy testsúlya vetekszik a világ legnagyobb vadlibáinak tömegével! Szárnyak túl kicsik ahhoz, hogy a madarak kitartóan repülhessenek, evezőkként használva azokat, gyorsan siklanak a víz felszínén, nevüket is e tulajdonságuknak köszönhetik.

A nemek igen hasonlóak, a hímeknek erőteljesebb fejük van, és testesebbek is a tojóknál.

A kifejlett hímek a párzási időszakban rendkívül agresszívek, más vízimadarakra is veszélyesek. Territóriumokba tévedt más fajokat nagy eséllyel meg is ölhetik.

Az első párat 2021-ben vásároltam Németországból, majd 2022-ben még egy pár érkezett. A madarak elmúltak 1 évesek az érkezésükkor.

A madarakat páronként helyeztem el egy 4 x 18 méteres kifutóban, 3 x 2 méteres medence található benne, a vízmélysége közel egy méter. Nyaranta a vizüket kétnaponta cserélem, a meleg vízben elszaporodó baktériumok nagyon veszélyesek lehetnek rájuk. Az őszi időszakban hetente kétszer történik vízcsere. Nagy méretű védőházikójukba bármikor behúzódhatnak, ám a szakadó esőben, még viharban is élvezettel pancsolnak, hiszen élőhelyükre sem a meleg klíma jellemző.

Táplálékuk kizárólag úszótápból áll, melyet szárazon is kínálok nekik folyamatosan, de naponta a vízre is szórok, madaranként egy marékkal.

Irodalmi adatok szerint 2-3 évesen válnak ivaréretté, ám fogságban 5 éves koruk előtt nem raknak tojást.

A saját récéim is elmúltak 5 évesek, amikor az idén az öregebb pár tojója május végén letojt. A 60 cm magas nyeregtetős fészekházikójukba a tojó a talajba mélyedést kapart, fűszénából fészket alakított ki, és 4 tojásan kezdett kotlani.

Sokáig tanakodtam, keltetőbe rakjam-e a tojásokat, vagy bízzam a tojóra, az utóbbi mellett döntöttem.

A kotlási idő körülbelül 30 nap volt, az egyik tojás megsérült, egy másikba belefulladt a fióka, de két tojásból kikeltek a fiókák. Kotlás közben a hím agresszívan őrizte a párját, csípése igen fájdalmas.

A fiókákat mikro-úszótáppal ettettem, egy hónapos koruk után szárított garnélát is kaptak. Később áttértek a normál úszótápra. Mindkét fióka tojó lett. A költőpárat csupán az idén láttam párzani először, az egy évvel fiatalabb pár már tavaly is párzott.

A tervem az, hogy egy idegen párat vásárolok, és a hímet párba rakom valamelyik tojóval. Sajnos Európában fogságban tojóból van túlsúly, gácsért külön nem lehet kapni. Több évnyi várakozás és odafigyelés szükséges e faj sikeres tenyésztéséhez, de ennek a nagy testű, impozáns récafajnak gondozása, a család viselkedésének megfigyelése különleges élmény mindenképpen.

Sári Máté

A Siroki díj (vándorserleg) eddigi tulajdonosai

**1993 Péter Géza
1994 Ballagó Emánuel
1995 Virágh Dezső
1996 Laskay Sándor
1997 Vas Sándor
1998 Tóth Sándor
2001 Lakó Antal
2002 Gere Géza
2004 Diószeghy Sándor
2005 Soós János
2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)
2008 Makai Pál
2011 Pócsi Béla
2012 Pálinkás György
2013 Maróti Béla
2014 Paraszka János
2015 Lipták József
2016 Kerek László
2017 Kertész Dezső
2018 Gergáczy Imre
2019 Fülöp János
2021 Dr. Fekete Csaba
2022 Dr. Vörös Zéta András
2023 Papp László és Papp István
2024 Rostás Balázs**